

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

філологічний факультет

Кафедра зарубіжної літератури та теорії літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан

філологічного факультету

проф. Бунчук Б. І.

«31» серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ КОМПАРАТИВІСТИКИ
(вибіркова)

Освітньо-наукова програма	Філологія
Спеціальність	035 Філологія
Кваліфікація	доктор філософії (PhD)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти	третій освітньо-науковий
Факультет	філологічний
Мова навчання	українська

Чернівці, 2022

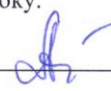
Робоча програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми сучасної компаративістики» складена відповідно до вимог її змісту (Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності) та відповідає освітньо-науковій програмі «Філологія» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії (PhD) – спеціальності 035 Філологія.

Розробник: *Рихло Петро Васильович* – доктор філологічних наук, професор кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури.

Затверджено на засіданні кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури.
Протокол № 1 від «30» серпня 2022 року.

Завідувач кафедри (Ольга ЧЕРВІНСЬКА)

Схвалено методичною радою філологічного факультету.
Протокол № 2 від «5» вересня 2022 року.

Голова методичної ради факультету (Алла АНТОФІЙЧУК)

© Рихло П. В., 2022

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2022

1. Мета навчальної дисципліни:

Мета – формування системи літературознавчих знань в аспіранта. У ході курсу аспірант повинен оволодіти теоретичними засадами порівняльного літературознавства, знати історичні та сучасні напрями компаративістики як галузі літературознавчої науки.

Дана дисципліна спрямована на компетентне висвітлення інтерпретаційних ресурсів тексту, які надає актуальний рівень компаративістики.

2. Завдання

Відповідно до поставленої мети випливають конкретні завдання даного навчального курсу:

- засвоєння теоретичних засад порівняльного літературознавства, його структури;
- розуміння складових компонентів компаративістики як окремої галузі літературознавчої науки, історії її витоків та становлення;
- висвітлення сутності генетичних і контактних зв'язків, аспектів типологічних досліджень;
- оволодіння знаннями про рівні компаративістики;
- засвоєння знань про сучасні напрями компаративістичних досліджень, таких як постколоніальні студії, літературна етноімагологія;
- оприявлення міждисциплінарних підходів до вивчення літератури.

3. Результати навчання.

знати:

- поняттєво-категоріальний апарат літературознавчої дисципліни;
- значення, мету, функції та структуру дисципліни;
- головні етапи розвитку компаративістичної науки;
- основні теорії сучасної компаративістичної науки в Україні та за кордоном.

вміти:

- орієнтуватися у сучасних теоретичних дискусіях;
- аналізувати основні теоретичні праці з компаративістики;
- застосовувати елементи сучасних теорій до аналізу літературних текстів;
- доцільно використовувати категоріально-поняттєвий апарат;
- критично оцінювати актуальні проблеми літературознавчої науки.

Компетенції, якими має оволодіти аспірант у процесі вивчення навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології в межах професійної, наукової та дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення на міжнародному та національному рівні.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу філологічних знань.

ЗК 3. Здатність до проведення самостійних досліджень на високому рівні з опертям на найновіші світові здобутки в галузі філології.

ЗК 4. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел: фахової літератури, електронних баз.

ЗК 5. Здатність самостійно генерувати нові ідеї та застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність критично оцінювати наукові здобутки інших дослідників та свої власні.

ЗК 9. Здатність до міжособистісного спілкування, дотримання вимог професійної етики, вміння взаємодіяти та комунікувати з іншими фахівцями в галузі філології.

ЗК 11. Здатність ініціювати, організовувати і проводити комплексні теоретичні та практичні дослідження у філологічній галузі.

ЗК 13. Здатність усвідомлювати роль і значення науки в культурі, зв'язок з іншими формами знання, вплив на проблеми інформаційного суспільства.

ЗК 14. Здатність проводити оригінальні дослідження, результати яких матимуть практичне застосування на вітчизняному та міжнародному рівнях.

ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (наукова коректність та толерантність) та уміти запобігати конфліктам під час наукових чи професійних дискусій.

ЗК 16. Здатність конструктивно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу при вирішенні складних теоретико-прагматичних питань.

ЗК 17. Здатність до формування системного наукового та загальнокультурного світогляду.

ЗК 18. Здатність до планування часу, самоорганізації та самоконтролю.

ЗК 20. Здатність до усвідомлення норм наукової етики та дотримання правил академічної доброчесності.

ЗК 21. Здатність у процесі наукових досліджень виявляти повагу до людської гідності (відмова від домінування, заподіяння шкоди й насильства) незалежно від статевої та гендерної самоідентифікації; здатність усвідомлено визнавати різноманіття підходів до права бути іншим.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність використовувати знання з філології для доповнення наявних системних світоглядних знань, концепцій на основі вивчення нових фактів і явищ.

ФК 3. Здатність виокремлювати з накопичених спостережень ті, які можна безпосередньо застосовувати у власній науковій діяльності.

ФК 4. Здатність запам'ятовувати та відтворювати факти, терміни, основні поняття, правила і теорії.

ФК 5. Здатність на високому рівні застосовувати методи наукового аналізу, структурувати літературний матеріал з урахуванням традиційних і новітніх методологічних принципів і засад.

ФК 7. Здатність удосконалювати та розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, професійно застосовувати знання з обраної філологічної галузі – літературознавства, літературної критики тощо.

ФК 8. Здатність вільно й критично послуговуватися спеціальною науковою термінологією в обраній галузі філологічних досліджень; обґрунтовувати оптимальний вибір термінів (при наявності синонімічних); за необхідності пропонувати нові спеціалізовані терміни та поняття.

ФК 9. Здатність чітко, логічно та послідовно висловлювати думку, досконало спілкуватися усною і писемною формами української та іноземної мов.

ФК 11. Здатність знаходити, відбирати й інтерпретувати наукові матеріали в першоджерелах і фаховій літературі.

ФК 12. Здатність методично грамотно працювати з текстами наукових джерел; екстраполювати засвоєні знання, уміння, навички з філологічних дисциплін у методологію власних дослідницьких проєктів.

ФК 13. Здатність виявляти феномен національної культури з опертям на розуміння її мовної та літературної специфіки.

ФК 18. Здатність розуміти специфіку та тенденції розвитку світового та українського літературного процесу, зміст методів, напрямів, стилів і жанрів.

ФК 19. Здатність на високому рівні володіти знаннями про теоретико-методологічні підходи в літературознавстві та розуміти сутність механізмів та підходів літературознавчого аналізу художнього твору.

ФК 20. Здатність до продукування нових ідей і розв'язання комплексних проблем у галузі філології в межах професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, а також до застосування сучасних методологій, методів та інструментів педагогічної та наукової діяльності за фахом.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Аналізувати сучасні новітні концептуальні та методологічні знання з філології та суміжних галузей знань.

ПРН 2. Застосовувати та аналізувати праці провідних українських та зарубіжних учених, наукових шкіл та фундаментальних праць у власній сфері дослідження.

ПРН 7. Формулювати наукову проблему з урахуванням сучасних наукових тенденцій.

ПРН 8. Аналізувати наукові праці з філології, виявляти дискусійні та малодосліджені питання.

ПРН 10. Визначати інформаційну цінність джерел через порівняльний аналіз з іншими джерелами.

ПРН 11. Визначати найефективніші методи дослідження в галузі філології, використовуючи міждисциплінарні підходи та зв'язки.

ПРН 12. Вести спілкування в галузі філології з науковою спільнотою та громадськістю в діалоговому режимі.

ПРН 16. Застосовувати професійні знання в приватній, суспільній, професійній та освітніх сферах спілкування в багатонаціональному середовищі та з представниками інших культур.

ПРН 19. Демонструвати філологічну освіченість, знання теорії, історії, етапів формування і розвитку мовознавчої та літературознавчої науки, персоналій; обізнаність із надбаннями світової літератури, перекладними текстами; користуватися словниками та тезаурусами різних типів, довідниками, інтернет-ресурсами та електронними посібниками.

ПРН 23. Уміти конструктивно діяти, дотримуючись принципів соціальної відповідальності на основі етичних норм.

ПРН 25. Уміти підготувати на основі самостійно отриманих результатів та успішно захистити дисертаційне дослідження.

ПРН 29. Характеризувати основні тенденції літературного розвитку в культурному контексті та аспекті історико-суспільних явищ, визначати роль і місце окремого автора в літературному процесі, його приналежність до стильової епохи чи певного художнього напрямку.

ПРН 30. Використовувати різні підходи (історико-типологічний, рецептивно-естетичний, психологічний, культурологічний, гендерний, постколоніальний, герменевтичний) при характеристиці літературних явищ з урахуванням також і практики компаративних літературознавчих студій тощо.

ПРН 31. Застосовувати теоретичну спадщину світової літературознавчої думки та літературної критики; виявляти й розкривати інтертекстуальні паралелі.

ПРН 34. Уміти практично застосовувати навички гендерної культури, виходячи із засад та принципів гендерної рівності та принципів гендерної демократії.

4. Опис навчальної дисципліни

4.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2	3	90	10	5			75		залік
Заочна	1	2	3	90	2	2			86		залік

4.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Порівняльне літературознавство як наука. Еволюційні етапи компаративістики. Генетично-контактний та типологічний підходи. Переклад як форма міжлітературних взаємин.											
Тема 1. Порівняльне літературознавство як наука	7,5	1	0,25			6	7,5	0,15	0,15			7
Тема 2. Етапи розвитку світової компаративістики	7,5	1	0,25			6	7,5	0,15	0,15			7
Тема 3. Порівняльно-історичний (генетично-контактний) метод	7,5	1,5	0,5			7	7,5	0,15	0,15			7
Тема 4. Порівняльно-типологічний (зіставний) метод	7,5	1	0,5			6	7,5	0,15	0,15			7
Тема 5. Переклад як форма міжлітературних взаємин	7,5	1,5	0,5			6	7,5	0,15	0,15			7
Тема 6. Тематичний рівень компаративістики	7,5	1	0,5			6	7,5	0,25	0,25			8
Разом за ЗМ1	45	7	2,5			37	45	1	1			43
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Типологія і поетика інтертекстуальності											
Тема 7. Компаративна генологія	7	1	0,25			6	7	0,15	0,15			7
Тема 8. Рівень літературних	8	1,5	0,25			6	8	0,15	0,15			7

стилів і напрямів												
Тема 9. Концепція інтертекстуальності в компаративістиці	7	1,5	0,5			6	7	0,15	0,15			7
Тема 10. Міждисциплінарні підходи до літератури	8	1,5	0,5			7	8	0,15	0,15			7
Тема 11. Культурологічна проблематика постколоніальних студій	7	1,5	0,5			7	7	0,20	0,20			8
Тема 12. Літературна етноімагологія	8	1	0,5			6	8	0,20	0,20			7
Разом за ЗМ 2	45	8	2,5			38	45	1	1			
Усього годин	90	15	5			75	90	2	2			43

4.2.1. Теми практичних занять

№	Назва теми
1	Основні поняття й вихідні теоретичні засади компаративістики.
2	Зародження порівняльного літературознавства
3	Порівняння як засадничий принцип наукової діяльності.
4	Відношення між генеалогією і типологією.
5	Переклад і його різновиди.
6	Термінологічні проблеми тематології
7	Порівняльні аспекти національних жанрових систем.
8	Типологія стильових напрямів
9	Форми інтертекстуальності
10	Види міждисциплінарних зв'язків.
11	Феномен постколоніального письменства
12	Проблема національного характеру і національний образ світу

4.2.2. Самостійна робота

№	Назва теми
1	Методологія літературознавчої компаративістики.
2	Культурно-історична школа
3	Українська компаративістика 19-20 ст.: напрями, методика досліджень
4	Контактологічний метод.
5	Синхронічні та діахронічні аспекти типології.
6	Теоретична та історична типологія.
7	Корифеї українського перекладу.
8	Архетип-міф-символ-мотив-сюжет
9	Розвиток жанрової системи.
10	Циклічні та лінійні концепції стильової еволюції.
11	Типи міжтекстової взаємодії.

12	Становлення категорії інтертекстуальності
13	Культуральні студії. Національні літератури та їхні міжнаціональні контексти.
14	Канон постколоніальних студій.
15	Діалектика співвідношення «свого» і «чужого».

5. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна (індивідуальне чи фронтальне опитування, бліц-опитування) чи письмова (есе, реферат, творчі завдання, тестування) відповідь аспіранта.

Формами підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- тестування;
- проекти (індивідуальні, дослідницько-творчі проекти);
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Загальна кількість балів, яку аспірант може отримати у процесі вивчення дисципліни впродовж семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів аспірант набирає за поточні види контролю і 40 балів під час підсумкового виду контролю (заліку).

Критерії оцінювання поточного контролю

Поточний контроль відбувається у вигляді усних відповідей (фронтальне опитування, перевірка домашніх завдань).

15 балів - аспірант продемонстрував високий рівень володіння матеріалом; повністю розкрив зміст питання; логічно структурував свою відповідь і навів відповідні приклади; правильно і швидко реагував на запитання викладача;

12-14 балів - аспірант показав добре володіння матеріалом; розкрив зміст питання, виклавши його логічно і послідовно, навів відповідні приклади.

9-11 балів - аспірант показав досить добре володіння матеріалом, проте не повністю розкрив зміст питання; не зовсім логічно структурував свою відповідь і не навів достатньо прикладів.

5-8 балів - аспірант показав задовільне володіння матеріалом, проте не до кінця розкрив зміст питання; логічно не структурував свою відповідь і не навів прикладів; неправильно реагував на запитання викладача.

1-4 бали - аспірант практично не володіє матеріалом; не розкрив зміст питання; логічно не структурував свою відповідь і не навів прикладів.

0 балів - студент не відповів на запитання.

Критерії оцінювання модуль-контролю (залікова робота)

Залікова робота складається з 40 завдань тестового формату (1 бал/правильна відповідь на 1 питання).

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо

Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)												Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... T 10 – теми змістових модулів.

6. Рекомендована література

6.1. Базова (основна)

1. Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство. Київ : Києво-Могилянська академія, 2008. 432 с.
2. Захід – Схід: основні тенденції розвитку сучасного порівняльного літературознавства: антологія / заг. ред. Л. Грицик. Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2012. 376 с.
3. Наливайко Д. Теорія літератури й компаративістика. Київ : Києво-Могилянська академія, 2006. 348 с.
4. Національні варіанти літературної компаративістики. / упор. Д. Наливайко, Т. Денисова, О. Дубініна та ін. Київ : Стилос, 2009. 749 с.
5. Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи / за загал. ред. Д. Наливайка. Київ : Києво-Могилянська академія, 2009. 488 с.

6.2. Допоміжна

1. Бровко О. Основи компаративістики. Луганськ : ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2012. 214 с
2. Землянська А., Шарова Т. Світова література в умовах глобалізаційних процесів. Мелітополь : ФОП Однорог Т. В., 2018. 156 с.
3. Кирильчук О. Постколоніальні студії: практичний курс та завдання для самостійної роботи для здобувачів вищої освіти філологічних спеціальностей. Рівне, 2020. 43 с.
4. Кшевецький В. С. Порівняльне літературознавство. Кам'янець-Подільський : ПП Зволейко Д.Г., 2012. 140 с.
5. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 636 с.
6. Лімборський І. Світова література і глобалізація. Черкаси : Брама-Україна, 2011. 192 с.
7. Література на полі медій. Збірка наукових праць відділу теорії літератури та компаративістики Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України / ред. Т. Гундорова, Г. Сиваченко Київ, 2018. 633 с.
8. Літературознавча компаративістика. Навчальний посібник / упор. Р. Гром'як, І. Папуша. Тернопіль : ТДПУ, 2002. 343 с.
9. Методології сучасної літературної компаративістики. Збірка наукових праць відділу компаративістики Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України / ред. М. Сиваченко. Київ, 2020. 633 с.
10. Постколоніалізм. Генерації. Культура / за ред. Т. Гундорової та А. Матусяк. Київ : Лаурис, 2015. 336 с.

11. Теорія літератури в Польщі: Антологія текстів др. пол. XX – поч. XXI ст. / пер. С. Яковенка, упоряд. Б. Бакула. Київ : Києво-Могилянська академія, 2008.
12. Традиційні сюжети та образи / упор. А. Волков. Чернівці : Місто, 2004. 444 с.
13. Чорновол І. Компаративні фронтити: світовий і вітчизняний вимір. Київ : Критика, 2015. 376 с.
14. Companion to Comparative Literature, World Literatures, and Comparative Cultural Studies / Ed. by Steven Tötösy de Zepetnek and Tutun Mukherjee. New Delhi : Foundation Books, 2013. 528 p.
15. Damrosch D. Comparing the Literatures: Literary Studies in a Global Age. Princeton : Princeton University Press, 2020. 386 p.

7. Інформаційні ресурси

1. <http://www.ukrlitzno.com.ua/category/teoriya-literaturi/>
2. <http://dls.ksu.kherson.ua/DLS/Library/LibdocView.aspx?id=498c7b58-ccb7-4b54-9423-0217cf657f99>
3. <http://teacherjournal.com.ua/shkola/ukrainska-mova-ta-literatura/15638-posbник-qteorya-literaturiq.html>.
4. <http://www.ukrlit.vn.ua/info/criticism.html>